

тації та координації усіх процесів, виявлених ризиків і зниження їх рівня, підвищення гнучкості і адаптованості до змін. Основою планування галузі вівчарства є стратегічне (перспективне) планування, а одним із методів його – розробка бізнес-плану.

Висновки і пропозиції. Переведення агропромислового комплексу на ринкові умови господарювання негативно вплинуло на стан галузі вівчарства – скоротилось поголів'я тварин, зменшилась продуктивність та її ефективність. У цих умовах для підвищення конкурентоздатності пропонується в господарствах області розводити овець вовново-м'ясного напрямку продуктивності та отримання від них основного виду продукції – молоді баранини.

В основу розвитку галузі покласти принципи промислового її ведення – спеціалізацію і концентрацію, інтенсивні технології, комплексне використання усіх видів продукції (вовна, м'ясо, молоко).

Для підвищення ефективності ведення галузі вівчарства запровадити планування як основної функції управління та один із його методів – бізнес-планування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства – К.: Вища освіта, 2005. – 343 с.
2. Сухарльов Б.О., Дерев'янюк О.П. Вівчарство . – Х.: Еспада, 2003. – С. 75-104.
3. Технологія виробництва продукції тваринництва: Підручник / О.Т.Бусенко, В.Т.Соколюк, М.В.Штомпель та ін.; За ред. О.Т.Бусенка. – К.: Агарна освіта, 2001. – 245 с.
4. Розвиток наукової спадщини академіка М.Ф.Іванова щодо породоутворення та селекції сільськогосподарських тварин // Матеріали міжнарод. конф. присвяченої 125-річчю від дня народження М.Ф.Іванова – К.: Асоціація "Україна", 1999. – С. 37-54.
5. Статистичний щорічник Херсонської області – 2010. – С. 95-133.

УДК 636.32/38.087.412

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ СПЕКТРА НОРМОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ У ГОДІВЛІ ОВЕЦЬ

Єфремов Д.В. - к. с.-г. н., с.н.с., Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф. Іванова „Асканія - Нова” – Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Постановка проблеми. Нормована годівля була і залишається вагомою складовою успішного ведення тваринництва. Особливо це стосується вівчарства, незважаючи на те, що ця галузь сьогодні є низькотехнологічною і тут не відбулося значних змін, як у свинарстві та скотарстві.

Стан вивчення проблеми. У даний час балансування раціонів для овець здійснюється за 18 показниками поживності за нормами, які розроблені ще за часів Радянського Союзу. Беззаперечно, вони потребують детального перегляду та доповнення, оскільки створені нові високопродуктивні генотипи овець, відбулися зміни хімічного складу кормів і постійно поновлюються знання стосовно забезпечення повноцінної годівлі тварин.

Так, якщо норми енергетичного та протеїнового живлення для більшості порід і статево-вікових груп уточнені, то з іншими нормованими показниками справи куди гірші. Сьогодні потребують перегляду норми мінерального та вітамінного живлення, з огляду на значимість мінералів і вітамінів для організму овець. На даний момент уже пророблена певна робота у цьому напрямі, уточнені норми сірки, цинку, йоду та ін. біогенних елементів для вівцематок, ремонтних ярок та інших статево-вікових груп овець.

Завдання та методика досліджень. Без сумнівів, існуючі норми годівлі овець необхідно удосконалювати, а разом з тим, розширювати перелік показників, які повинні підлягати нормуванню.

Результати досліджень. У чому ж полягають перспективи розширення переліку нормованих показників для балансування раціонів овець? По-перше, в існуючих нормах годівлі не передбачено нормування такого живильного елемента, як жир, хоча ліпіди являються найбільш вигідною резервною речовиною і у разі необхідності вивільняються із запасів жирової тканини (жирових депо) та використовуються у якості джерела енергії. Також, жир у якості структурного матеріалу входить до складу протоплазми клітин, а окремі ненасичені жирні кислоти (лінолева та ліноленова) життєво необхідні для нормального перебігу процесів обміну поживних речовин в організмі тварин. Попередніми дослідженнями відділу кормовиробництва і годівлі с.-г. тварин ІТСР «Асканія - Нова» встановлена доцільність нормування жиру і лінолевої кислоти у раціонах лактуючих вівцематок і ремонтних ярок, що дає можливість покращити рівень розвитку репродуктивних і продуктивних ознак у тварин.

По-друге, оскільки більшість порід, які розводять на Україні, відносяться до вовнового та м'ясо-вовнового напрямку продуктивності, виникає необхідність у нормуванні незамінних амінокислот, особливо сірковмісних, які, як відомо, входять до складу білків не тільки тканин організму, а й впливають на ріст вовнових волокон. Так, у російських нормах годівлі сільськогосподарських тварин (Калашніков А.П. та ін., 2003) включено до переліку нормованих показників рівень лізину та метіоніну з цистіном. Науковцями різних країн світу встановлена позитивна дія амінокислот при включенні їх до складу раціонів овець. Це проявляється у покращенні вовнової продуктивності та підвищенні інтенсивності росту і розвитку молодняку. Тому, з огляду на ту користь, яку приносять організму незамінні амінокислоти, цю групу поживних речовин необхідно включити до списку нормованих показників при балансуванні раціонів годівлі овець.

Слід також відмітити, що нормуванню повинен підлягати і рівень легкоперетравних вуглеводів (цукрів та крохмалю) у раціонах овець, оскільки ці речовини впливають на активність мікрофлори передшлунків та на ефективність засвоєння продуктів бактеріальної ферментації. Чисельні дослідження, які проведені в останні роки, свідчать про те, що ступінь перетравності клітко-

вини грубого корму в рубці та в товстому відділі кишківника значною мірою залежить від наявності у раціоні легкоперетравних вуглеводів (ЛПВ). Так, встановлено, що вміст у раціоні 1-3 г цукру на 1 кг живої маси овець сприяє покращенню перетравності клітковини у рубці тварин. Російські дослідники також віднесли легкоперетравні вуглеводи до поживних речовин, які повинні обов'язково підлягати нормуванню.

Ще однією важливою групою поживних речовин, які необхідні для забезпечення нормальної життєдіяльності організму овець, є мінеральні речовини. Сьогодні при балансуванні раціонів до уваги приймається рівень таких макроелементів: сірка, магній, натрій, хлор, кальцій і фосфор. Який же ще елемент може приєднатися до переліку макроелементів, які мають нормуватися? Цей список учені пропонують розширити за рахунок кремнію. Необхідно зазначити, що біогенна роль цього елемента полягає в участі кремнію у процесах вонноутворення, а саме у тому, що ця речовина є агентом, який зшиває макромолекули кератину, забезпечуючи тим механічну стійкість вовни. Сполуки кремнію стимулюють також обмін кальцію і фосфору в кістковій тканині. Оптимальні дози кремнію в раціонах молодняку овець 4-х віку - 0,7 г/гол/добу; 8-9 місячного віку - 0,9 г/гол/добу, або на 1 кг живої маси повинно припадати 32 мг цього елемента. Такі норми сприяють підвищенню приростів живої маси до 11%, настригів вовни - до 5%.

Останнім часом учені різних країн світу з розвинутим вівчарством пропонують проводити балансування раціонів годівлі овець за ультрамікроелементами. До таких відносять молібден, нікель, хром та ін.. Стосовно молібдену, то його фізіологічна функція полягає в участі, у вигляді каталізатору, в окисно-відновних процесах в організмі тварин. Також цей елемент впливає на обмін міді та сірки. Вважається, що потреба овець у молібдені складає 0,5-0,7 мг/кг сухої речовини корму.

Що стосується нікелю, то цей елемент приймає участь в процесах кровотворення та входить до складу еритроцитів, сприяє збереженню нормальної структури клітинних мембран і бере активну участь в обміні вітаміну В₁₂ та вітаміну С. Нікель також володіє антиадріналіновою дією.

Одним із важливих ультрамікроелементів для організму тварин є хром. Цей елемент бере участь у роботі серцево-судинної системи, нормалізує вуглеводний обмін, регулює роботу щитовидної залози та сприяє виведенню з організму токсинів, солей важких металів і радіонуклідів.

З огляду на досить вагомe значення ультрамікроелементів для організму овець, вважається за потрібним включення цих речовин до переліку показників, які повинні нормуватися.

Висновки та пропозиції. Розглянемо стан справ з вітамінами. На даному етапі при балансуванні раціонів овець до уваги приймається концентрація жиророзчинних вітамінів А і D. Тоді як до уваги не приймаються норми вітаміну Е, хоча цей вітамін виконує в організмі тварин дуже вагомi функції, зокрема він є хорошим антиоксидантом і захищає деякі сполуки від окиснення. Також вітамін Е позитивно впливає на відтворні функції і доцільність його нормування не викликає сумнівів.

Перспектива подальших досліджень. Таким чином, з наведеного матеріалу видно, що потенціал розширення нормованих показників у годівлі овець

досить великий, і тому науковцям, які займаються дослідженнями у цьому напрямі, на наступні десятиліття лишається великий об'єм роботи.

УДК: 636.32./38:591.5:631.153.7

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВІВЧАРСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ

Іванов В.О. - д.с.-г. н., професор, Херсонський ДАУ;

*Волощук В.М. – д.с.-г.н, Інститут свинарства агропромислового виробництва
НААН України;*

Іванова Л.О. - к.с.г.н., доцент,

Сурженко М.В. – к.с.г.н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Одним із найважливіших завдань сучасного племінного вівчарства є забезпечення споживача висококласним племінним молодняком, який пристосований до промислових умов і має високі відгодівельні, шерстні, смушеві та відтворювальні якості. Така задача може бути вирішена за умови створення довгострокової програми виведення тварин, які б забезпечували отримання гарантованої продукції [2].

Стан вивчення проблеми. Багаторічними дослідженнями, проведеними на різних видах сільськогосподарських тварин, доведено, що умови промислової технології несприятливо позначаються на здоров'ї, продуктивності і відтворювальній здатності тварин [1,2,3,4,11]. При проведенні ряду технологічних операцій у тварин виникає стресовий стан, що приводить до втрати живої маси, зниженню відтворювальних якостей, виникнення захворювань і навіть падежу [5,6,7,8,10].

У цьому зв'язку здається актуальним питання розробки програми, яка буде забезпечувати підвищення ефективності промислового вівчарства з використанням біотехнологічних прийомів, надасть підстави для розробки нової технологічної програми промислового виробництва продукції вівчарства

Завдання і методи досліджень. Завданнями наших досліджень було розробка програми підвищення ефективності вівчарства з використанням біотехнологічних прийомів.

Результати досліджень. Розроблена нами програма складається з ряду послідовних етапів, селекційно-технологічних операцій і прийомів, схема яких представлена на рис. 1. На першому етапі, використовуючи методики візуальних і хронометражних спостережень, проводиться оцінка особливостей поведінкових реакцій овець і на цій основі ведеться відбір найбільш бажаних в етологічні та адаптаційному плані генотипів. Даний етап закінчується аналізом результатів досліджень, необхідних для відбору ремонтного молодняку і маток для відтворення, підвищення відгодівельних і відтворювальних якостей, вівчарської та молочної продуктивності з урахуванням етологічних особливостей овець на фоні раціоналізації технологічних прийомів годівлі та утримання.